

Tako blizo od besede do besede se glasi jako modri ukaz ministerstva, ki naj je občinam kažipot, kedar gre za napravo novih šolskih poslopij ali prezidanje starih. Ministrovega ukaza naj se držijo!

„Domovinoslovje za ljudske šole.“

Založnik te slovenske šolske knjižice nas prosi, naj bi priobčili sledeče: „Domovinoslovje za ljudske šole“ je namenjeno učencem, šolskim knjižnicam, učiteljem in vsem, kateri bi se radi z zemljepisom in zgodovino slovenskih pokrajin seznanili. Cena knjižici je le 12 kr., dobiva se pri vseh knjigarjih v Ljubljani, Novomestu, Gorici, Celji, Mariboru in v Ljutomeru. — Vredništvo „Novic“ rado zadostuje želji založnikovi, ker je prepričano, da — poleg šol — je taka knjižica jako potrebna vsacemu domačinu, da mu srce ogreje za lepo domovino našo.

Ozir po domovini.

Popotne črtice.

(Dalje.)

Prideva memo Pleterškega gozda lepih visokih dreves in obilne sence. Tu je imela Pleterška grajščina nekdanj svoj „standrecht“, naglo sodbo in marsikak revež je tu po zraku bingljaj. Zato ljudje pravijo, da duše teh obešenih še zdaj tu strašijo. Jaz nisem videl nobene strahu, pač pa mi je senca košatih hrastov in lip dobro dela.

Ob koncu gozda pokaže se nama Št. Jernej s svojim svitlim in visokim zvonikom. Ta kraj je menda eden najlepših na Dolenskem, zato pojó ljudje:

Ni lepšega tiča, ko je petáln,

Ni lepšega kraja, ko je Št. Járn.

Res, vsega je v obilnosti: po goricah najboljšo vino, po planjavah najlepše žito, sadje in senó. Vas je tudi podobna bolj trgu, kakor na pr. Višnjagora mestu. Le dvoje je, kar kazí lepoto: šola in pokopališče, ki je v sredi vasi.

Šolsko poslopje je res revna bajta, podobna najbolj hišici pri šrangi med Šiško in Ljubljano. Vsaka še tako revna vas ima lepše šolsko poslopje; to se mi je tem bolj čudno zdelo, ker živi v Št. Jerneji nekoliko bogatih nemškutarjev in je okrajni glavar Krški, gosp. Schönwetter, predsednik okrajnega šolskega sveta. Popraševaje po vzrokih zvedel sem to-le: Duhovščina se na vso moč poganja za to, da bi se zidalo primerneje, bolj zdravo poslopje in ne ob cesti, po kateri vedno kak voz drdra ali se živina goni, kjer sploh ni za pozornost učencev primerne mirú; al okrajni glavar z županstvom vred je rekel, da se to manj mudí, kakor preložiti pokopališče. Ali ni to čudno, da se tu poganja duhovščina za šolo, liberalni posvetni, za šolo toliko vneti gospódi pa je taka nezdrava luknja prav!

Pokopališče v sredi vasi tudi ni poseben kinč ljudem, ki o smrti ne marajo slišati; trdi se celó, da je zdravju škodljivo; al zvedel sem, da se tu pokopuje sila malo ljudi, ker ima fara še več drugih pokopališč. Toraj bi bilo na vsak način boljše, da bi se gospod okrajni glavar brigal bolj za šolo, kakor za pokopališče.

Hoja in vročina naju prisili stopiti v gostilnico ohladit se in pregnat žejo. Vino zjutraj ni dobro, toraj pivo. Po vinskih krajih pa je pivo malokje dobro, tudi tu ni bilo, čeravno je bilo dražje ko v Ljubljani. V tem, ko požiram to jalovo mokroto, pride moj prijatelj mladih let, „Pehličar“ kakor jaz, ki zdaj že nekaj časa

tu duše pase. Ta naju spravi v farovž, pred katerim zadenemo na gospoda župnika, ki nas brž k sebi povabi. Zdaj pa ni bilo drugače, kakor da smo pili vino; tudi češnje so se mi prav prilegle. Tako je, če ima človek povsod znance; nikjer se mu ne more slabo goditi.

Toda ni se bilo dolgo muditi, morala sva do kosila priti nazaj v grad. Saj se bomo še videli, ker pot proti Krškemu mu pelje preko Št. Jerneja. Vdariva jo toraj s profesorjem nazaj in res ne zamudiva še kosila. Popoldne pa sedemo vsi trije: „kučegazda“, profesor in jaz, na voz ter se peljemo proti Št. Jerneju; jaz ostanim tam, ona dva pa se peljeta naprej na travnike obljubivši mi, da prideta zvečer nazaj. Da bi se ne dolgočasil, poiščem „Pehličarja“ in sprehajava se po lepem kraju. Če bi ne bilo prevroče, bila bi šla proti Pleterski grajščini, ki ni daleč v stran. To grajščino je kupil mlad gospod protestantske vere, ki je pa prav priden in vseskozi pravičen; nima nič tistega nemško-prevzetnega duha v sebi, ki ga imajo nekateri drugi protestanti; on celó strogo gleda na to, da njegovi posli hodijo pridno k maši. Tudi je sila dobrotljiv, za pogo-relce v Stari vasi je dal precejšen znesek. Ljudje ga sploh spoštujejo bolj ko marsikaterega domačega grajščaka. Ta grajščak se imenuje baron Borsch. Pri gradu je tudi lepa gotična cerkev, a sedaj zapuščena in shramba za razno orodje.

Zvečer smo sešli se pri „Poldetovih“. To je namreč gostilnica, v kateri bivate dve dolenski grlici. To je bilo petje! Donele so med drugimi narodnimi tudi meni dozda še čisto neznane. Jaz sem slišal že veliko pevk, a tako čistega G, kakor ga je pela mlajša, še ne. V tem grlu tiči kapital, želeti bi bilo, da bi se vzdignil po kaki šoli. Jaz sem bil popolnoma očaran po tem petji sestri, katerih druga poje jasen alt. Pri takem petji pretekkel nam je večer prekmalu, čeravno je bilo že pozno, ko smo zlezli na voz in peljali se v grad nazaj, kjer smo po kratki večerji poiskali postelj.

Ker sem bil svojo lahko prtljago pustil v Novomestu, sem drugi dan, ko je imel „kučegazda“ opraviti v Novomestu, peljal se z njim tje. Tam sem se poslovil še od raznih prijateljev in peljal z njim se ob levem bregu Krke memo Bele cerkve po lepem polji na travnik, ki ga ima takraj Krke. Potoma naju vjame nevihta, ki pa ni nič hudega storila. Umikati se nama je ob ozki cesti pogostoma prihajajočim težkim vozom sena, predno prideva na travnik. Tu je mrva gosta, pridelek lep. Ta kraj je že bolj podoben Hrvaškemu, hiše nizke, zemlja debela, ljudje gleštajo le konje in prešiče, ki se kar po prostem pasejo, kakor pri nas ovce.

Na brodu prepeljeva se čez Krko, ki tukaj ni globoka. Videti je veliko morskih golobov in brežnih lastovk; te imajo svoje mlade po luknjah ob bregu nad vodo, kakor raki pod vodo. Te vrste tičev više gori ni videti.

Prepeljavši se čez brod, ki zavoljo počasno tekoče vode ne potrebuje nobene vrvi, drčiva proti Št. Jerneju. Tu se zaletimo k znanemu očetu Zagorcu. Mož je ves drugačen, kakor je bil v Ljubljani kot poslanec; zdaj se že preobrača in se bo gotovo tudi preobrnil ter počasi pustil Dežmana popolnoma. V svoji ponosni hiši sprejel nas je — tudi mene — prav židane volje in prinesel bokal boljšega, čeravno je vse vino njegovo dobro. Zdaj, ko ni bil več voljen, je menda sprevidel, da je Dežmanovim grabljem pri poštenih prebivalcih Kranjske dežele že tudi odklenkalo. Oče Zagorec pa hoče biti poštenjak, zato bo popustil Dežmanove grablje.

Pili smo toraj nekaj kozarcev dobrega Zagorčevega, potem pa sem jaz zahvalivši se za gostoljubnost vzel